

INHOUD

- Een zomergroet van de voorzitter	1	- Stichting behoud drijvende Jaffa kraan 86	5
- Het mysterie van de verdwenen kraan (slot)	1	- NV Industria Groningen	7
- Een Cycloop Derrickkraan in Leimuiden	2	- BOEi en kranen	7
- NedSEK bij de Stadskraan in Utrecht	4	- NedSEK Kranendag 2025	7
		- NedSEK informatief	7

2025

Juli

Nieuwsbrief 2

Een zomergroet

Als voorzitter is het altijd een mooi moment als we als NedSEK weer een Nieuwsbrief kunnen presenteren. We hechten, zoals u weet, aan goed contact met onze achterban en de Nieuwsbrief is daar een belangrijk onderdeel van. We hebben zelf uiteraard genoeg te vertellen & te schrijven maar bijdragen van buiten zijn en blijven welkom. Ook nu is er eigenlijk te veel te melden om een enkele editie te vullen. Maar wat we hier niet kwijt konden, komt mogelijk een volgende keer aan bod. Bovendien komt er binnenkort dé gelegenheid om elkaar te zien en te spreken: de Kranendag. Ook dit jaar lijkt het te lukken, ons evenemententeam is druk bezig met de voorbereidingen. Uiteraard volgt nader bericht, inclusief een uitnodiging.

De vaste lezers zullen zich het Mysterie van het verdwenen contragewicht nog herinneren. Welnu, het gewicht is niet alleen bovengronds maar ook meteen een monument geworden. Lees en zie het slotdeel hierover. De nog lopende inventarisatie van de Derrickkranen had al een bijzondere vondst opgeleverd. Een kraan uit 1857 van Nederlands fabricaat. Gerard Jacobs vertelt over de bijzondere status van dit monumentale object. Monumentaal is ook de bijzondere Stadskraan in hartje Utrecht. Maar nog te jong om een formele monumentale status te bereiken. Indrukwekkend hoe deze herbouw tot stand is gekomen en een mooie plek in de domstad heeft teruggekregen. Qua omvang en gewicht is de drijvende Jaffa kraan nog wat indrukwekkender. Deze heeft inmiddels een voorlopige ligplaats in de Amsterdamse Houthaven gevonden. Maar het eigenlijke werk is maar net begonnen: opknappen en achterstallig onderhoud en dan vervolgens het grote vraagstuk: een lonende exploitatie. Rest mij u goede zomerdagen te wensen en NedSEK in uw aandacht aan te bevelen. Naast tips en redactionele bijdragen zijn uiteraard ook financiële bijdragen welkom. De gemelde Jaffa kraan kan uw steun goed gebruiken. Iets dat u bij een bezoek ter plekke (de kraan zelf is nog niet beschikbaar) kunt constateren.

Giel van Hooff, voorzitter

Het mysterie van de verdwenen kraan (slot)

Een resumé

Bij de scheepswerf De Merwede in Hardinxveld-Giessendam stonden dus eens twee torenkranen langs de scheepshelling, beide van Hensen met het kenmerkende ronde contragewicht achterop¹. Op een bepaald moment constateerden wij dat er één kraan verdwenen was, pas in 2023 vernamen we dat de kraan omgewaaid was, dan wel gekanteld en toen zijn contragewicht verloor, kraan *total-loss*.

Na de overgang naar Neptune Repair bleef het contragewicht nog lange tijd verborgen in de ondergrond van de werf, totdat deze werd opgeschoond en het weer tevoorschijn kwam en (gelukkig maar) werd opgeslagen. De Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam ging aan de slag om de herinnering aan de scheepsbouwactiviteiten met de kenmerkende kranen vast te houden en wel door een voor iedereen zichtbare opstelling van het contragewicht langs de dijk.

Op 7 april 2025 ontvingen wij het onderstaande bericht:

‘Onlangs heeft onze Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam een maritiem monument (bestaande uit het contragewicht van een werfkraan) gerealiseerd. Misschien aardig om te weten: het idee hiervoor ontstond tijdens een lezing door NedSEK. Op 21 maart jl. werd het gedoopt door de Commissaris van de Koning van Zuid-Holland. Om u een idee te geven stuur ik u hierbij wat schriftelijke informatie en foto's en onze laatste nieuwsbrief waarin een uitgebreid verslag.

Met vriendelijke groet,

*Liesbeth Leenman,
secretaris St. Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam*

Het contragewicht zit nog op zijn plaats.

Foto: Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam

Op de dag van de onthulling was ook ons bestuurslid Hens ter Kuile aanwezig samen met een andere strijder voor het behoud van Erfgoed, Arie de Haan. De afbeeldingen geven een aardige indruk van de grootte van het blok dat trouwens 17 ton weegt.

Het contragewicht als monument van een verleden. Het bleef nog lang onrustig.

Foto: Arie de Haan

Het contragewicht is goed verankerd. Toch wil ons bestuurlid Hens ter Kuile zich zelf daarvan overtuigen. Duidelijk is te zien hoe groot zo'n gewicht van 17 ton is.
Foto: Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam

Ook is er een informatiebord geplaatst met de vermelding van alle sponsors. Aan de opstelling is veel aandacht besteed, ook met het oog op de veiligheid, want als zo een geval gaar rollen verdwijnt hij uiteindelijk weer in de bagger.

¹ Zie ons artikel in de NB 2024-3.

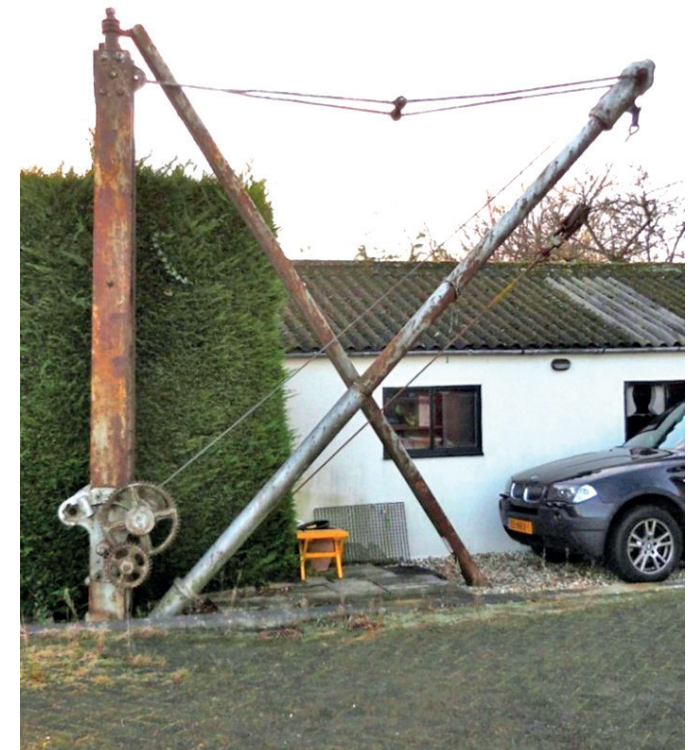
Een Cycloop Derrickkraan in Leimuiden

De oudste bestaande Derrickkraan van Nederland

GERARD JACOBS

De Derrickkraan moge de vaste lezers en andere kranenliefhebbers inmiddels een bekend begrip zijn. Er is ter introductie in onze Nieuwsbrief 2024-4 een eerste artikel hierover verschenen. Daarbij is ook de in gang zijnde inventarisatie gemeld, die trouwens nog steeds doorloopt. Maar al vele jaren eerder trof een van onze vaste

informanten, Marc Stegeman, in den lande een bijzonder exemplaar aan. In 2016 noteerde en fotografeerde hij een wel erg oude Derrickkraan het Westeinde in Leimuiden (een oud dorp ten noorden van Alphen aan den Rijn, midden in het Groene Hart). Daar staan overigens vlak in de buurt nog wel meer laadbomen.

De Cycloop Derrickkraan in Leimuiden op 3 december 2016.
Foto: Marc Stegeman

De kraan is niet alleen bijzonder oud maar verkeert ook in een bijzondere eigendomssituatie. Die werd duidelijk bij een tweede bezoek van Marc in maart 2025. Daar sprak hij ter plekke met mevr. Hoogendorp. Die vertelde dat de driebenige kraan op twee grondgebieden staat. De linker schoor staat vast aan een betonnen blok op haar erf. De rechter schoor staat met zijn betonnen blok aan de andere kant van een heg. Dat is, volgens haar, kadastraal gezien ook hun erf. De verticale poot staat echter op het erf van de buurman. Deze is geen mede-eigenaar maar heeft volgens haar wel het gebruiksrecht. Maar hierover bestaat al geruime tijd een verschil van mening.

*De vermelding van de fabrikant op de Cycloop Derrickkraan.
Leimuiden 03-12-2016. Foto: Marc Stegeman*

In beton gegoten?

De kraan stond er al zo bij ten tijde van de aankoop van hun huis, 35 jaar geleden. Sindsdien is de kraan al die tijd niet gebruikt. De

bijzondere situatie is in een verder verleden ontstaan bij de opdeling van het erf met de kraan erop. Daarbij is de erfgrans dwars door de kraan bepaald. Wat haar betreft zou NedSEK vrij over de kraan kunnen beschikken (!?).

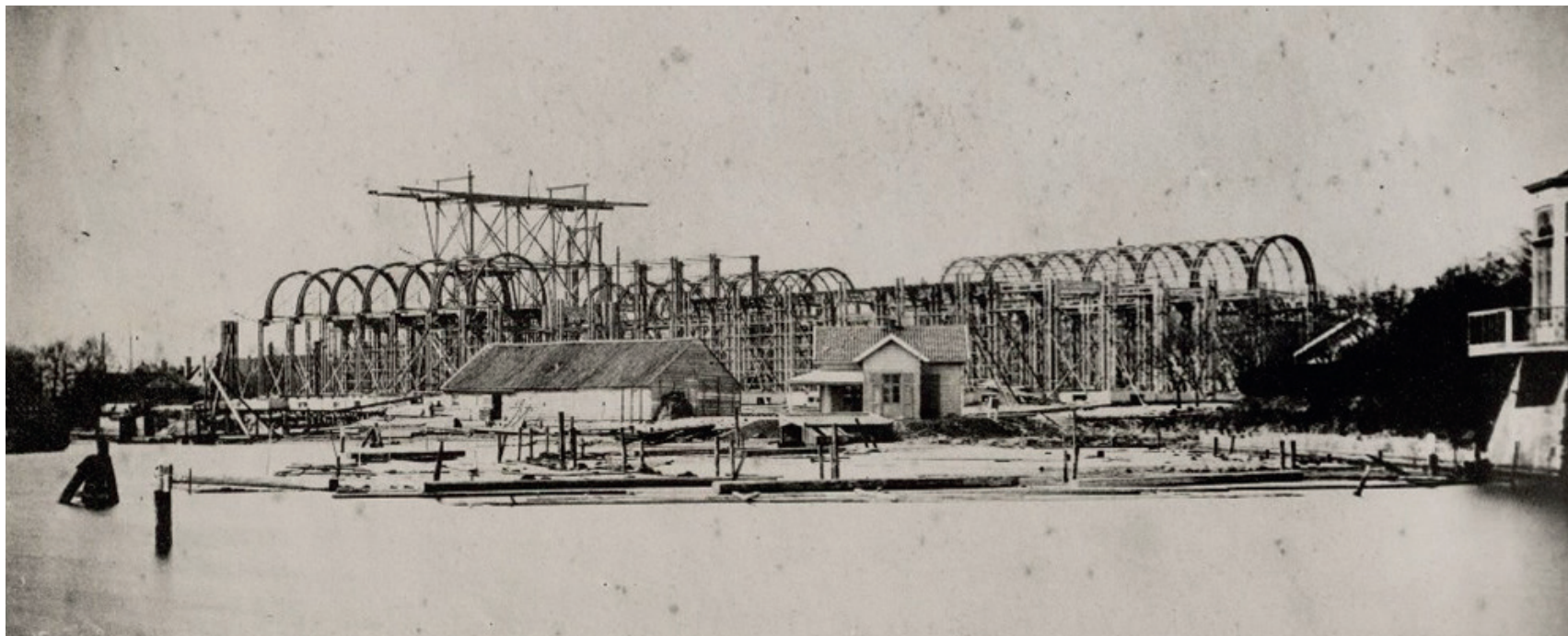
Andere informatie was op dat moment niet beschikbaar. De mogelijke beschikbaarheid van dit erfgoed leidde tot allerlei bespiegelingen: waar zou die kraan zoal geplaatst kunnen worden? Hoe zou het financieel plaatje eruit kunnen zien? Maar ook doken we dieper in de geschiedenis van het IJzerwerk De Cycloop. Daarbij was er een vermeend direct verband tussen de kraan en de bouw van het Paleis voor Volksvlijt in Amsterdam, waarvan IJzerwerk De Cycloop de hoofdaannemer was. De kraan zou gebruikt kunnen zijn voor de montage van de spanten, er is een foto waarop zo iets te zien is. We zochten contact met Prof. Gabri van Tussenbroek, auteur van het boek *IJzeren Ambitie*. Het paleis voor volksvlijt en de opkomst van de Nederlandse industrie, of die mogelijk deze aanname kon bevestigen. Maar dat bleef dus een vraagteken. Of de kraan dus daadwerkelijk dienst gedaan heeft bij de bouw van het Paleis voor Volksvlijt is nog te bezien, wat hij daarna deed is ook nog onbekend en wanneer hij in Leimuiden geplaatst werd evenmin. Er is dus nog wat uit te zoeken.

Wat betreft een mogelijke herbestemmingslocatie passeerden verschillende locaties de revue. Elk had meer of minder met het gebruik van de kraan te maken, dan wel met de vervaardiger van de kraan, de locatie en de historie ervan. Zo zochten we met name in Amsterdam naar mogelijk geschikte adressen. Onder meer Museumwerf Kromhout werd benaderd maar die had geen plaats op haar werfterrein.

Cycloop

Dan meer over de bouwer van de kraan. Het Cycloop ijzerwerk was een in Amsterdam gevestigde grofsmederij, opgericht in 1855 door de plaatselijke ondernemers S.A.C. Dudok Van Heel en P.H. Holtzman. Dit type bedrijven was opgekomen nadat het in Engeland gelukt was om met behulp van cokes beter en meer ijzer te produceren. Dat ijzer ging vervolgens een steeds grotere rol spelen in de samenleving. De fabriek beschikte over twee stoomhamers (een recente vinding) met de daarbij behorende ovens om het ijzer voor te verwarmen en de draaikranen om de werkstukken van

Met de bouw van het Paleis voor Volksvlijt in Amsterdam werd in 1859 begonnen en op 16 augustus 1864 werd het geopend. Links een uitsnede met een Derrickkraan Collectie: Stadsarchief Amsterdam, OSIM00008004021

oven naar stoomhamer te verplaatsen. Verder diverse smidsen en apparatuur zoals een gatenpons voor bout- of klinknagelgaten en een boormachine naast onder meer een bascule. Een, mogelijk houten, Derrickkraan buiten aan de gracht diende voor aanvoer voor materiaal aan- en afvoer van werkstukken. In 1857 waren er 43 personeelsleden.

Verder

Ondertussen liep de inventarisatie van Derrickkranen door. Inmiddels staat de teller op ruim 50 nog aanwezige “echte” Derrickkranen en laadbomen. Daarvan is die van de Cijloop niet alleen de oudste maar extra bijzonder omdat het Nederlands fabricaat betreft. Qua ouderdom volgt de kraan bij het voormalige arsenaal in Willemstad (NB) uit 1884. De kraan in Leimuiden is beslist industrieel erfgoed, verbonden met de heropbloei van Amsterdam in de tweede helft van de negentiende eeuw en met de opkomst van de zware industrie in Nederland. Hij verdient conservering, restauratie. Maar daarover valt pas te denken als duidelijk is bij wie het eigendomsrecht berust. Deze kwestie ligt momenteel bij de rechter. Om meer duidelijkheid te verkrijgen is contact opgenomen met de advocaat van de buurman. Deze verzocht dringend om toch vooral niets te ondernemen zolang de zaak loopt en dat kan nog wel even duren. Wel mocht er contact gezocht worden met de buurman, de heer Bamberg. Die wilde zijn kant van het verhaal wel kwijt bleek tijdens een telefoongesprek. Daarin werd wel duidelijk dat Bamberg er geheel anders in stond dan de familie Hoogendorp. Hij was zelf al jaren bezig om op één of andere wijze de kraan te conserveren en daar geld voor in te zamelen. Wat hem betreft moet de kraan op de locatie blijven. Dus het zoeken naar een alternatieve locatie was wat Bamberg betreft niet nodig. In dat licht waren al onze ideeën en overwegingen wel erg voorbarig geweest. Natuurlijk is het behoud van de kraan op locatie waar hij de langste tijd gefunctioneerd heeft de beste oplossing. Maar voorlopig houden we het nog even rustig, de Cycloop laat beslist nog weer van zich horen.

NedSEK bij de Stadskraan in Utrecht

Op donderdag 19 juni vergaderde het bestuur van NedSEK (wederom) op een bijzondere locatie. Niet alleen mooi centraal gelegen in het land maar ook passend, bij de Stadskraan in Utrecht. Daar ontving voorzitter Henk Lugtmeijer van de stichting [Stadskraan Utrecht](#) het bestuur bijzonder gastvrij. Natuurlijk moesten we eerst het verhaal achter de herbouw van deze Stadskraan (in de archiva-

lia ‘Craen’) aanhoren en zien. Dit gebeurde middels een interessante PowerPoint presentatie. Ondertussen waren we nog nieuwsgieriger geworden om deze bijzondere houten ‘tredkraan’ binnen te treden. En daar kregen we volop de kans voor. Maar ook hier eerst een korte rondleiding.

De grote stadskraan rond 1800 in de Utrechtse binnenstad aan de Oudegracht/ Ganzenmarkt. Binnenin bevond zich een tredrad. Zichtbaar in de afbeelding direct achter de stadskraan (het witte pand) Keyserrijk met de waag (onderdeel van het huidige Utrechtse stadhuis). Achter de stadskraan bevindt zich een overkluisde wed (schuin oplopende weg van de kade naar de bovenliggende straat)..

Tekening: Collectie HUA, catalogusnummer 30407

Hijsen aan de Gracht

Eeuwenlang stonden er hijsinrichtingen langs de grachten en singels van Utrecht, maar ze zijn allemaal verdwenen. Eén van de meest bepalende sinds 1402 was de Stadskraan bij het oude stadhuis. De goederen werden daarmee uit de schepen op de hoge straat gehesen. Daar werden ze eerst gewogen om naar gelang daarover de betreffende belasting te heffen. Vervolgens konden ze verder getransporteerd worden – meestal met paardenkracht - naar hun bestemming. De kraan werd aangedreven door twee grote tredraden. De zogeheten ‘Craenkinderen’ (kleine volwassenen, georganiseerde vakarbeiders) liepen in deze raderen. Daarmee brachten het ingenieuze balkensysteem in beweging. In 1836 werden de nabij gelegen St. Barbara en St. Laurens gasthuizen gesloopt en bouwde Anton Sinkel er zijn Winkel van Sinkel. Juist bij het tillen van het Laatste gietijzeren vrouwenbeeld voor de Winkel,

brak in 1839 het bovenste deel van de ‘Craen’ af en viel met beeld en al in de Oudegracht. De kraan was dermate beschadigd dat het van herbouw nooit meer is gekomen. Totdat...

Op 21 mei 2022 werd de reconstructie van de houten Stadskraan geplaatst op de hoek van de Monica Brug en de Weerdsingel Westzijde.

Foto: Stichting Stadskraan Utrecht

Stadskraan herrijst

In 1985 gaf de Utrechtse wethouder W. van Willigenburg aan architect J.C. Meulenbelt de opdracht voor een haalbaarheidsonderzoek naar een reconstructie van de houten stadskraan bij het stadhuis. Het resultaat verdween in de lade bij gebrek aan geld. Toch droomde men in Utrecht verder van een herbouw van de kraan. Zo ook de Stichting Bouwloods Utrecht, een erkend leerbedrijf dat werkervaring en scholing in de ambachtelijke houtbewerking aanbiedt. Samen met andere specialisten in techniek, monumenten, bouw, opleidingen en sociaal ondernemen kwam men

Ter weerszijden van de spil zijn de tredaderen opgesteld, waarmee de kraan met menskracht wordt aangedreven. Onder een detal. 19-06-2025
Foto's: Helmig Kleerebezem

uiteindelijk tot de Stichting Stadskraan. Naast herbouw van de kraan was herplaatsing een punt van zorg. De oorspronkelijke locatie was volgens de gemeente niet geschikt. Uiteindelijk kwam men uit bij een plek nabij het oude centrum, aan de Weerdsingel naast de Monicabrug. Een geschikte locatie voor de werkzaamheden werd gevonden bij de Museumwerf Vreeswijk. Daar wordt met vrijwilligers een restauratiewerf in stand gehouden. In drie jaar tijd bouwden onder leiding van een enthousiaste leermeester leerlingen van de [Ambachtsschool](#) Vreeswijk in opleiding tot vakkracht houtmetaalbewerking en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt de replica. Op 21 mei 2022 werd de kraan geplaatst op de gekozen plek en 10 september 2022 officieel in gebruik genomen en geschonken aan de bewoners van Utrecht.

Stichting behoud drijvende Jaffa kraan 86

Zie ook het artikel over deze kraan in onze Nieuwsbrief 2025-1.

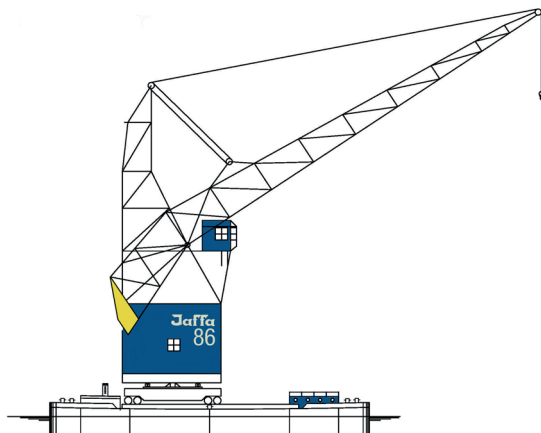
Voor behoud van erfgoed is organisatie onontbeerlijk, ook formeel. Het had enige voeten in de aarde maar op 26 februari jl. vond de oprichting plaats van de Stichting behoud drijvende Jaffa kraan 86. In het vierkoppige bestuur hebben twee bestuursleden van NedSEK, te weten Joop Langius en Gerard Jacobs, zitting. Sinds die tijd is het bestuur druk bezig met de kraan zelf, de organisatie en de contacten met de gemeente Amsterdam. Het is immers de bedoeling dat in het kader van duurzaam behoud de kraan op termijn wordt overgedragen. Ofwel aan de gemeente dan wel een projectontwikkelaar. Druk overleg is er daarbij met de mensen van Haven-Stad West, het nieuw geplande stadsdeel.

Na de overdracht door Bunge op 6 maart werd de kraan afgemeerd bij de firma Eggerding in de Coenhaven. Dat bleek vervolgens behoorlijk prijzig: €5 per dag per strekkende meter van het ponton (26 m), dus voor ons niet op te brengen. Op naar een gunstigere, dat wil zeggen voordeliger ligplaats. Deze werd uiteindelijk gevonden bij P.M. Waterbouw aan de Haparandadam Steiger 1 in de Houthaven. Deze locatie is goed bereikbaar en vlakbij de horecagelegenheid Brasserie George.

Naast het bestuur ondersteunen ook diverse vrijwilligers ons werk. Daaronder oud-medewerkers van IGMA / Bunge, maar ook drie zogenaamde kraankinderen. Dezen hebben zelf op de kraan gewoond, waarbij er één zelfs 22 jaar. Die kan dus veel

De Stadskraan gefotografeerd vanaf de Monicabrug in juli 2024.

Foto: Internet

vertellen over de details aan boord. Daarvan wordt dan ook driftig gebruik gemaakt. Naast onderhoud aan ponton en kraan, zoals schoonmaken en schilderwerk, moet er ook accommodatie komen voor exposities en andere evenementen. De bedoeling is dat de tien buizen van ieder zes meter verwijderd worden en dat er een nieuwe koekoek (schijnlicht) voor in de plaats komt met daarbij onderdeks nog de diverse voorzieningen.

Naast deze werkzaamheden staat er aan het eind van het jaar een dokbeurt op de planning opdat we ons certificaat behouden. Dat alles is niet gratis, dus worden er acties op touw gezet om mensen te kunnen laten doneren. Ook de bekende fondsen worden aangeschreven. Binnenkort zullen de bankgegevens bekend gemaakt worden.

Ja, een stichting oprichten is één ding, maar een bankrekening openen vraagt ook veel energie, papier en tijd evenals de aanvraag voor een culturele ANBI. Ook is er inmiddels, weliswaar erg rudimentair, een [website](http://www.jaffakraan86.nl) geopend: www.jaffakraan86.nl. Hierop zullen alle ins and outs van de kraan vermeld worden, inclusief een evenementenplanning. We zullen het blijven volgen en vermelden in onze Nieuwsbrief, zoals ook de plannen om de drijvende Jaffa kraan 86 te betrekken in onze Kranendag 2025.

De pontonkraan Jaffa 86 ten voeten uit en liggend in de Houthaven van Amsterdam op 14 juni 2025. Goed zichtbaar zijn de te verwijderen buizen.

Foto: Helmig Kleerebezem

NV Industria Groningen

Bij de voormalige kunstzijde fabriek van Enka in Ede is de hierboven afgebeelde fabrieksplaat te zien. De plaat maakt deel uit van een stuk van de kraanbaan (hijsvermogen 1500 kg) uit het Bitterzoutmagazijn. Met de kraanbaan werd in het magazijn, sinds de bouw in 1927, bitterzout (magnesiumsulfaat) opgeslagen. In 2002 staakte de Enka in Ede haar productie en in 2004 kreeg het magazijn de status van Rijksmonument. Na jaren van verval werd het gebouw gerestaureerd en verbouwd tot 15 zogenaamde loftwoningen.

De fabrieksplaat doet vermoeden dat de kraan gebouwd en geleverd is door de NV Industria in Groningen. Bij nader onderzoek blijkt de NV een Technisch Handels- en Ingenieursbureau dat zich met name bezighield met de handel in machinerie- en transportinrichtingen.

De firma heeft slechts kort bestaan. Sinds 1918 gevestigd in Groningen en vanaf 1921 tot 1933 ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.

BOEi en kranen

BOEi is een maatschappelijke onderneming zonder winstoogmerk, gericht op herbestemming van cultureel erfgoed. In dat kader heeft BOEi ook delen van de voormalige ENKA fabriek in Ede herontwikkeld en van een nieuwe bestemming voorzien. Ook de twee fabrieksschoorstenen op het terrein zijn van BOEi. Een bijzonder type industrieel erfgoed, aldus BOEi, zijn hijskranen.

Afgelopen jaren hebben de Vrienden van BOEi tweemaal een bijdrage mogen leveren voor het behoud van een hijskraan: Stoomkraan Schelde 38 in Vlissingen en recenter aan de Jaffa pontonkraan 86 in Amsterdam. Daarnaast staan bij Steenfabriek Randwijk in Heteren, een BOEi project, ook nog diverse kranen. BOEi heeft een mooie, rijk geïllustreerde, [blog](#) gemaakt over hijskranen.

NedSEK KRANENDAG 2025

NedSEK organiseert ook in 2025 weer een kranendag voor haar donateurs.

Blokkeer daarom vrijdag 26 september 2025

om deel te kunnen nemen aan een bezoek aan de havens van Amsterdam.

De dag begint om circa 11:00 en eindigt ergens tussen 16:00 en 17:00.

Zo als het nu lijkt gaan we dan in iedergeval op bezoek bij:
de Jaffa kraanponton nr 86, het NDSM terrein en Damen Shipyards.

Natuurlijk wordt gezorgd voor de inwendige mens.

Zodra het programma definitief is wordt u verder geïnformeerd

NedSEK informatie:

De Nederlandse Stichting Ergoed Kranen houdt zich bezig met de historie van de Nederlandse kranenbouwers en het gebruik van hijskranen.

Doelstellingen: Het behoud van cultureelhistorisch waardevolle kranen door technisch onderzoek, archiefonderzoek en advisering in de breedste zin van het woord.

Fondsen: Zonder financiële hulp lukt het niet om onze doelen te realiseren. De NedSEK is dan ook altijd geïnteresseerd in bijdragen van donateurs en sponsors.

ANBI: NedSEK heeft een ANBI registratie onder nummer 854942087.

Bankrekening: IBAN NL53ABNA0620094222 ten name van 'Nederlandse Erfgoed Kran'.

KVK: De Nederlandse Stichting Erfgoed Kranen opgericht op 19 februari 2015, inschrijvingsnummer KVK 62749390

Secretaris: Gerard Jacobs

e-mail: gjacobs2(at)wx.nl

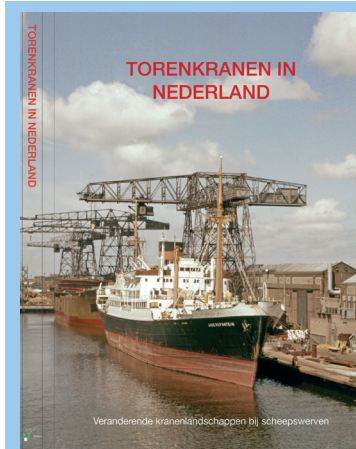
Telefoon: +31 (0)653768896

Uw steun is en blijft nodig!

We blijven het toch maar herhalen: Een beroep op u die het kranenerfgoed een warm hart toedraagt. Dankzij uw tips en informatie kan NedSEK als klein vrijwilligersclubje toch de ontwikkelingen volgen en zo nodig actie ondernemen. Dat alles kost best veel tijd en ook een beetje geld als reis- en vergaderkosten, beheer website enzovoorts.

Omdat de NedSEK een geregistreerde ANBI is, komt uw gift in aanmerking voor aftrek van de inkomstenbelasting.

Onze Nieuwsbrief is en blijft gratis. Mocht u nog geïnteresseerden weten die deze nog niet ontvangen, dezen kunnen zich aanmelden bij onze secretaris.

Torenkranen in Nederland

Er is nog een beperkt aantal van het boek beschikbaar.

U kunt dus nog een exemplaar bestellen.

Het boek kost € 30,- exclusief verzendkosten.

Stuur een e-mail naar onze secretaris [gjacobs2 \(at\) wx.nl](mailto:gjacobs2@wx.nl). Vermeld 'Torenkranen' en uw adresgegevens voor verzending.

In deze uitgave wordt uitvoerig ingegaan op de verschillende technische aspecten van de torenkraan. Ook bouwers en gebruikers komen voor het voetlicht. Met daarbij een overzicht en beschrijving van alle torenkranen ouder dan vijftig jaar die nu nog in Nederland 'overeind staan'. In het boek zijn tevens enkele voorbeelden opgenomen van behoud, herbestemming en conservatiebeleid.